

TÜRKİYE’DE DOÇENTLİK SİSTEMİ HAKKINDA ÖN BİLGİ

Kemal Gözler

Türkiye’de doçentlik unvanı, üniversiteler veya YÖK tarafından değil, Üniversitelerarası Kurul tarafından verilir.

Bu unvanı alabilmek için “doçentlik değerlendirme”ne girmek ve bunda başarılı olmak gerekiyor. 15 Nisan 2018 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan Doçentlik Yönetmeliğine kadar bu “doçentlik değerlendirme”nin ismi “doçentlik sınavı” idi ve bu sınav “eser incelemesi” ve “sözlü sınav” olmak üzere iki aşamadan oluşuyordu. Adı geçen Yönetmelikle “sözlü sınav” aşaması kaldırılmıştır.

Üniversitelerarası Kurul yılda iki defa (Mart ve Ekim aylarında) duyuru yapıp “doçentlik değerlendirme”ne (2018’e kadar “doçentlik sınavı”na) girmek isteyenlerin başvurularını alıyor. Doçentlik değerlendirmesine (2018’e kadar sınavına) girilebilecek alanları ve bu alanlarda başvuru koşullarını Üniversitelerarası Kurul tespit ediyor ve web sitesinde tablolar hâlinde yayınlıyor. Örnek olarak 2019 Ekim dönemi doçentlik başvuru şartları ve alanları konusunda bkz. <http://www.uak.gov.tr/?q=node/95#2019E>. Doçentlik alanları üç düzeyde belirleniyor.

Birinci düzey, “temel alan” terimiyle isimlendiriliyor. Birinci düzeyde “Eğitim Bilimleri Temel Alanı”, “Fen bilimleri ve Matematik temel Alanı”, “Hukuk Temel Alanı”, “İlâhiyat Temel Alanı”, “Mühendislik Temel Alanı” gibi toplam 12 adet temel alan var (<http://www.uak.gov.tr/?q=node/95#2019E>). Bunlar Üniversitelerarası Kurulun yayınladığı “Tablo”lar ile ifade ediliyor. Örneğin “Hukuk Temel Alanı”nın tablosu “Tablo 5”, ilâhiyat temel alanının tablosu ise “Tablo 6”dır.

İkinci düzey, “bilim alanı” terimiyle isimlendiriliyor. Bu düzey her bir “temel alan”ın alt alanlarından oluşuyor. Örneğin “hukuk temel alanı” kendi içinde “anayasa hukuku”, “idare hukuku”, “ceza hukuku” gibi “bilim alanları”na bölünmüş durumda. Her bir bilim alanı üç haneli (veya bazen dört haneli) bir “kod” ile ifade ediliyor. Örneğin “anayasa hukuku bilim alanı”nın kodu “502”dir (bkz.: http://www.uak.gov.tr/temelalan/TA_Tablo5_2019E_140319.pdf).

Üçüncü düzey, “anahtar kelimeler” ile ifade ediliyor. “Anahtar kelimeler”, “bilim alanları”nın alt ayrımlarıdır. Hukuk temel alanında “bilim alanı” ile “anahtar kelime” farkı yoktur. Örneğin “anayasa hukuku” bilim alanı sadece “anayasa hukuku” anahtar kelimesinden oluşur. Başka alanlarda bilim alanları kendi içinde anahtar kelimelere ayrılır. Örneğin “Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Temel Alanı”nın (Tablo 11) bir alt bilim alanı “1109” kodlu “Felsefe”dir. “Felsefe bilim alanı” de kendi içinde “110901” kodlu “Ahlak Felsefesi”, 110902 kodlu “Bilim Felsefesi” gibi anahtar kelimelerden oluşmaktadır.

Doçentlik sınavına başvuracaklar başvurmak istedikleri “Temel Alanı”, “Bilim Alanı”nı ve “Anahtar Kelime”yi belirtirler. Üniversitelerarası Kurul buna göre doçentlik jürilerini oluşturur. Adayın eserleri, Üniversitelerarası Kurul tarafından atanan jüri üyeleri tarafından incelenir ve başarılı bulunan adaya doçent unvanı Üniversitelerarası Kurul tarafından verilir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi 15 Nisan 2018 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan Doçentlik Yönetmeliğinden önce bir de eser değerlendirmesinden başarılı ulunan adaylar bir de sözlü sınavdan geçerlerdi.

(© Kemal Gözler. Bu belge, <http://www.anayasa.gen.tr/docentlik.htm> nin ekidir).